

4

Albert Sánchez Piñol

L'èpica de la caiguda lliure

12

Xavier Pla

Sobre 'La noia del ball'

13

Patricia Gabancho

Gent que fa memòria

14

Biografies

Jaume I, història i llegenda

+

15 **Emili**

Teixidor ¿Es pot fabricar un èxit literari?

17 **Oscar**

Guayabero

Arquitectura de codi obert

18 **Pilar**

Parcerisas

Surrealisme i mite

Confucí

El savi que ve de lluny

CONFUCI

Fragmenta inicia la col·lecció 'Sagrats i Clàssics' amb les 'Analectes de Confuci', traduïdes per primera vegada directament del català pel professor Antoni Prevosti

A la jove editorial Fragmenta van a la seva i prova d'això és que ara aposten per una col·lecció dedicada als clàssics de les religions de tot el món. Han començat amb les *Analectes de Confuci* i per endinsar-nos en el sistema filosòfic més antic de l'hinduisme també han portat a les llibreries *Les estrofes del Samkhya*, d'Ishvarakrishna, editades i traduïdes per Laia Villegas. L'objectiu d'aquesta col·lecció és presentar en català les grans obres de la literatura sagrada i espiritual de la humanitat. El projecte, lent i sostingut, s'inspira en col·leccions com *Bernat Metge* (Editorial Alpha), *Textos Filosòfics* (Laia / Edicions 62) i *Clàssics del Cristianisme*

(Facultat de Teologia de Catalunya / Proa). La nova col·lecció *Sagrats i Clàssics* aspira no només a oferir un corpus ampli i representatiu de la literatura religiosa universal, que déu-n'hi-do, sinó també a normalitzar la terminologia catalana utilitzada. Amb aquest doble objectiu, hi ha un consell assessor format per Laia de Ahumada, especialista en mística femenina; Halil Bárcena, arabista i islamòleg, director del Centre d'Estudis Sufís de Barcelona; Raquel Bouso, estudiosa de les religions orientals, especialment del Japó, i Xavier Melloni, llicenciat en antropologia i doctor en teologia, especialitzat en l'estudi de la diversitat religiosa.

Entrevista | Antoni Prevosti Monclús

Professor de filosofia de la Universitat de Barcelona i sinòleg

Al professor Prevosti Monclús (Barcelona, 1951) l'interès per l'ésser humà l'ha portat a estudiar diverses tradicions espirituals, partint de la filosofia grega, passant per la teologia cristiana i la ciència moderna, i arribant al pensament de l'Índia i la Xina. Ha escrit *La física d'Aristòtil*, *La teoria del infinit de Aristóteles* i *Ciència i transcendència*, i ha traduït al català l'*Antologia metafísica de sant Tomàs d'Aquino*, a cura de Francesc Canals. Ara ha traduït per primera vegada al català un text fonamental de la cultura clàssica xinesa, les *Analectes de Confuci*, que ens arriba en edició bilingüe.

Com definiria aquest text i quins criteris de traducció ha seguit?

Les *Analectes* són aforismes, sentències, petites anècdotes, paràgrafs breus i sense connexió, en definitiva, un recull

de dites del mestre Confuci. He intentat fer una traducció per al públic general, que fos llegidora, i que per a un estudiós també fos d'utilitat. En certa manera això vol dir reunir dos criteris oposats, però al nostre país, com que no n'hi ha gaires traduccions, em va semblar que seria interessant fer-ho així. He mantingut la màxima fidelitat amb l'original, fins a conservar-ne també l'aspecte. No només he mantingut el sentit sinó també les formes d'expressió.

Quina és la diferència amb altres traduccions que ja teníem?

És el primer cop que se'n fa una traducció directa del xinès i és una traducció pensada en català. Això la fa més exacta i més segura perquè no ha passat pel francès. Passar per una llengua intermèdia fa que la possibilitat d'allunyar-te de l'original sigui molt més gran, encara que la traducció del francès sigui prou bona.

Quin és el paper que juga el mestre

Confuci dins la cultura xinesa?

Confuci és el representant per antonomàsia de la cultura xinesa, és el gran educador. Ara que ja no podem ignorar els altres pobles, és obligat llegir les *Analectes de Confuci* per saber alguna cosa fonamental de la cultura xinesa.

I què ens ensenya?

És un text pràctic en el sentit ètic i polític. Va sobre el comportament humà partint de la pregunta: com cal viure la vida com a home? I a partir d'aquí ens parla de solidaritat, de les virtuts, de l'organització política, com s'ha de governar... A Confuci s'acostuma a comparar-lo amb Sòcrates. Es diu sovint que era el Sòcrates de la Xina perquè també era un pensador pràctic i ètic que va formar una escola fonamental.

I en clau religiosa com el situaríem?

Hi ha diferents posicions. Els missioners que van anar cap a la Xina el van trobar molt proper al cristianisme, però això avui s'ha posat en qüestió. Jo trobo que

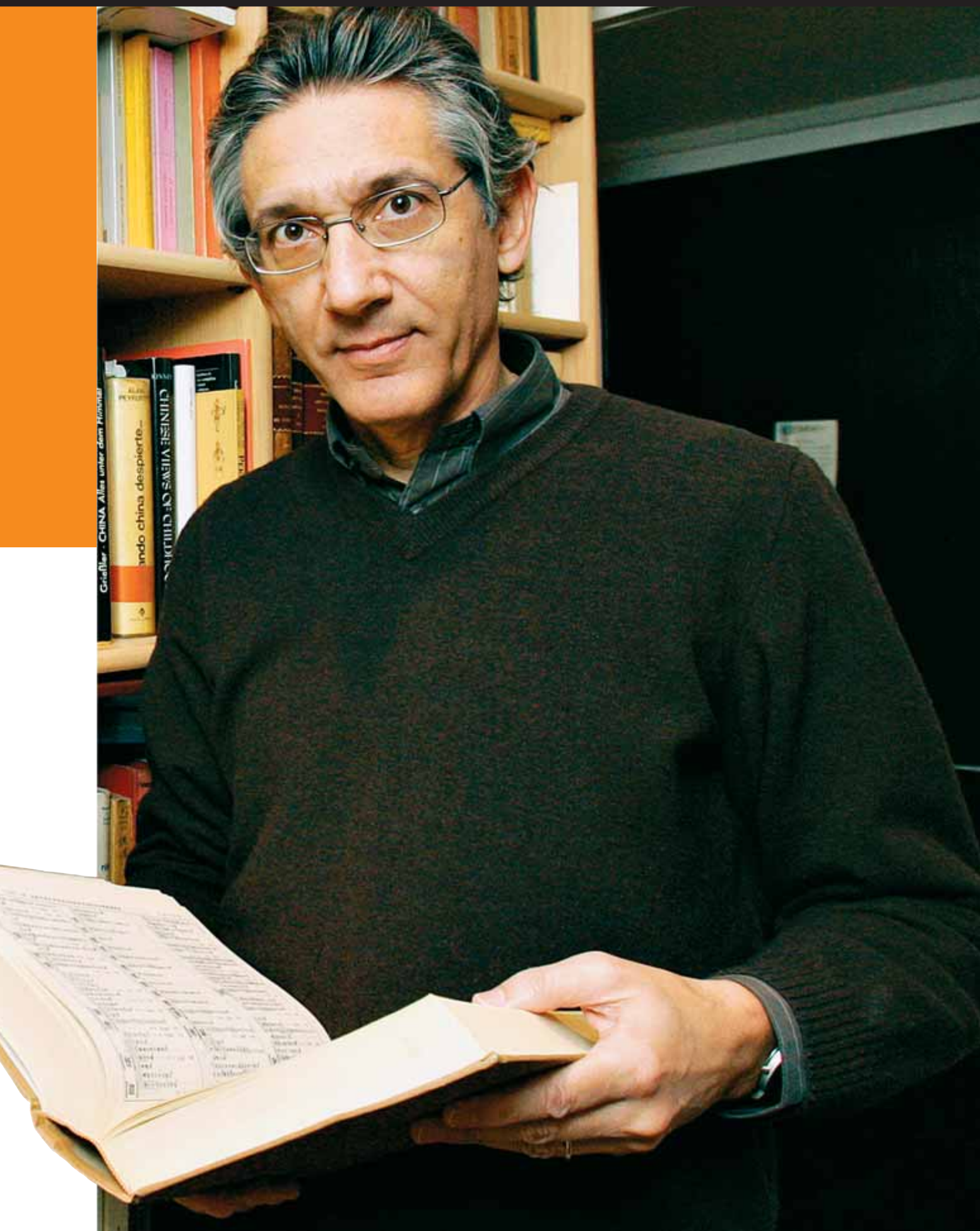
sí que permet establir un pont entre el cristianisme i la civilització xinesa. El que ell anomena el Cel és un Déu suprem que és el que governa el món i és el que li encarrega la missió de fer una reforma social i educativa. Ara bé: sota d'aquest Déu n'hi ha d'altres, no és un monoteisme estricte. De tota manera, el Déu suprem té dots de providència i pot castigar els dolents i protegir els bons.

¿I els qui ho posen en qüestió, què diuen?

En el pensament xinès hi ha una despersonalització dels déus a favor de les forces més impersonals de la naturalesa. El Cel no és un Déu com el nostre sinó un principi universal que ho governa tot. Hi ha qui considera que Confuci ja està en aquesta línia. El mestre diu: "El Cel ha fet néixer la virtut en mi". *Virtut* és el carisma, el poder de la personalitat. De tota manera, Confuci posa l'accent en l'ordre humà, i l'àmbit diví i religiós els deixa

Text: **Ada Castells**

el Sòcrates de la Xina

“Amb la presència de xinesos a casa nostra, **la Xina ja no és un altre món**”

estar perquè en sabem poca cosa. En un moment es pregunta: “Com s’ha de servir els esperits?”. I respon: “Si no sabem com s’ha de servir els homes, com hem de saber com se serveix els esperits?”. Confuci és un humanista que diu clarament que ens hem de preocupar del nostre món.

Això l’allunya de l’altre gran nom, Laozi, de qui se n’acaba de publicar una nova traducció del *Daodejing* a El Gall Editor.

Sí, Confuci i Laozi o Lao Tse són les dues figures cabdals de dues línies de pensament, que són el confucianisme i el taoisme. Estan situats a la mateixa època, però Confuci és un personatge històric i Laozi o Lao Tse és un personatge llegendari que no sabem si va existir. Els taoistes afirmen que Lao Tse és d’una generació anterior a Confuci, i que Confuci el va anar a visitar buscant ensenyament, però sembla que això és una explicació per donar un rang superior a la

PASSA A LA PÀGINA SEGÜENT

Entrevista | Antoni Prevosti Monclús

Analectes de Confuci

■ Llibre 1. 4

El mestre Zeng digué: “Cada dia m’examino de tres coses: En planejar algun afer per compte d’altri, ¿he deixat de ser lleial? En el tracte amb els amics, ¿he deixat de ser fidel? El que m’ha estat transmès, ¿he deixat de practicar-ho?”.

■ Llibre 1.5

El Mestre digué: “Els joves, dintre de casa, han de mostrar pietat filial; a fora, han de mostrar veneració fraterna. Que siguin circumspectes i fidels. Que estimin a tothom i que tractin com a família els qui posseeixen humanitat. Si practiquen tot això i encara els queden forces, aleshores que es dediquin als estudis de lletra”.

■ Llibre 1.14

El Mestre digué: “El noble, quan menja, no cerca d’atipar-se; quan s’allotja, no cerca la tranquil·litat. És diligent en els afers i acurat en el parlar. Va amb els que posseeixen el Camí i es rectifica gràcies a ells. Realment es pot dir que té amor a l’estudi!”.

■ Llibre 1.116

El Mestre digué: “No m’afligeix que els homes no em coneguin. El que m’afligiria és no conèixer els homes”.

■ Llibre 2.4

El Mestre digué: “Quan tenia quinze anys em vaig aplicar a l’estudi. Als trenta, tenia la base ferma. Als quaranta, ja no dubtava. Als cinquanta, coneixia el Decret del Cel. Als seixanta, la meva oïda era dòcil. Als setanta, podia seguir els desitjos del cor sense traspasar cap norma”.

■ Llibre 2.11

El Mestre digué: “Reanimar les coses d’abans i conèixer les noves, això et fa capaç d’esdevenir mestre”.

■ Llibre 2.15

El Mestre digué: “Estudiar sense pensar és enganyós. Pensar sense estudiar és perillós”.

■ Llibre 2.17

El Mestre digué: “Yóu, ¿vols que t’instrueixi sobre el saber? Considerar que ho saps quan ho saps i considerar que no ho saps quan no ho saps. Això és saber”.

■ Llibre 3.7

El Mestre digué: “El noble no es baralla per res. Si ho ha de fer en el tir a l’arc, puja a la sala saludant i cedint el pas, i quan baixa, beu. Adhuc en la baralla és un noble”.

■ Llibre 3.26

El Mestre digué: “Un que té una alta posició i no és generós; que fa les cerimònies sense respecte, que pren part en un funeral sense tristor: ¿per què m’hi he de fixar, jo, en aquest”.

■ Llibre 3.14

El Mestre digué: “No et preocupis de no tenir una posició. Preocupa’t del que cal per situar-se. No et preocupis que ningú no et conegui. Cerca fer quelcom digne de ser conegut”.

■ Llibre 3.17

El Mestre digué: “Quan vegis un home valuós, pensa a igualar-te amb ell. Quan vegis un home sense vàlua, aleshores examina’t per dintre teu”.

■ Llibre 4.23

El Mestre digué: “Pocs són els qui fallen essent austers”.

■ Llibre 5.27

El Mestre digué: “No hi ha res a fer! Encara no he vist mai ningú capaç de veure les seves faltes i posar-se un plet en el seu interior!”.

■ Llibre 7.30

El Mestre digué: “¿Si la solidaritat humana es troba lluny? Només cal que jo la desitgi, i la solidaritat humana haurà arribat”.

VE DE LA PÀGINA ANTERIOR

seva línia, la taoista. La solució típica xinesa és donar-li més antiguitat, però els orígens del taoisme són dubtosos. Si, com hem dit abans, Confuci és un humanista, Lao Tse és un místic. L'ensenyament del taoisme també és una lliçó pràctica per a la vida, però que atorga més importància a una experiència interior, a una transformació anterior, a anar a un món originari i primitiu. Els taoistes creuen que Confuci es queda a la superfície, en l'extern, en el derivat i no en l'essència. El *Daodejing* és un dels llibres més traduïts a tots els idiomes. És molt comercial. Es ven molt. És un text obscur, enigmàtic i, per tant, molt atractiu. En canvi, Confuci és un moralista i això no el fa atractiu, d'entrada.

¿I ara el confucianisme està en voga, a la Xina?

Sempre ha impregnat les formes de vida xineses i això no es pot esborrar ni en quatre anys ni en cent. Es tracta de la vida familiar, de la manera de relacionar-se de les persones, amb els amics... Totes les formes de relació estan impregnades de diversos aspectes de la mentalitat confucianista. En l'època de Mao hi va haver unes campanyes molt dures en contra de Confuci, se'l veia com a antirevolucionari i se'l va perseguir. Es van tancar els temples i es van suprimir tots els rituals. Passat aquest període, a poc a poc, s'ha anat reprenent l'estudi i el funcionament de temples.

¿S'ha incrementat l'interès per la Xina al nostre país?

Sí, la sinologia està en auge. Hem anat

molt endarrerits en relació amb Europa, d'una manera sorprenent, perquè en altres coses no hi ha aquesta distància tan notable. Estàvem gairebé a zero, però això ha canviat perquè l'interès per altres cultures cada vegada és més alt. Amb la presència de xinesos a casa nostra, la Xina no es veu tant com un altre món. A més els empresaris ja veuen la Xina com un mercat. Aquest ressorgiment de la Xina també es detecta als Estats Units, on hi ha una comunitat xinesa important. Els xinesos occidentals defensen una utilització del confucianisme com una espiritualitat que avui en dia ha d'anar bé per a la humanitat. Hi veuen un humanisme que se sosté per si sol. Hi ha aspectes de la religió cristiana que han entrat en crisi, molts cops per malentesos, i el confucianisme es presenta com un remei. Des del

meu punt de vista, hi ha massa prejudicis respecte a la nostra tradició i no crec que Confuci sigui la medicina que necessitem.

Això no treu que vostè li hagi dedicat molt de temps.

Els primers contactes amb el xinès clàssic els vaig tenir per les lectures de traduccions de poesia xinesa al català, fetes per Apelles Mestres. Les vaig poder llegir de casa els meus pares. Als 18 anys em van caure a les mans uns poemes escrits en xinès i em va atraure la calligrafia. M'agradava desxifrar-la com si fos un enigma. Vaig aprendre la llengua xinesa amb un manual francès a la biblioteca de la universitat. Després vaig aprendre el mandarí.

I el final d'aquesta història ja el podem trobar a les llibreries. *

■ Llibre 15.8

El Mestre digué: "Quan amb algú s'hi pot parlar, no parlar-hi és deixar perdre l'home. Quan no s'hi pot parlar, parlar-hi és deixar perdre les paraules. El savi no deixa perdre els homes, però tampoc no deixa perdre les paraules".

■ Llibre 9.8

El Mestre digué: "¿Que jo tinc saviesa? No en tinc, de saviesa. Si un home rústic em pregunta quelcom, amb tota simplicitat, jo ho sacsejo pels dos extrems fins a esgotar la qüestió".

■ Llibre 7.37

El Mestre digué: "El noble és tranquil i serè. L'home menut sempre està murmurant".

■ Llibre 9.4

Les quatre negatives del Mestre: no al caprici, no a la imposició, no a la rigidesa, no al jo.

■ Llibre 11.9

El Mestre digué: "L'ocell fènix no ha arribat; el riu no ha tret cap diàgrama; jo ja estic acabat!".

Confuci d'ancià venerable. En la cultura xinesa la vellesa és un valor perquè fa la gent més sàvia. De fet, a Laozi se'l considera tradicionalment d'una generació anterior a Confuci per atorgar-li més categoria

